

Lehdistötiedote

Luxemburg, 1. kesäkuuta 2022

EU-tuki ei ole parantanut pienten yritysten kilpailukykyä juuri lainkaan

Pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat keskeisiä EU:n talouden kannalta. Ne eivät kuitenkaan ole saaneet todellista hyötyä EU:n toimista, joilla on pyritty parantamaan pk-yritysten kilpailukykyä. Tämä on johtopäätös, jonka Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää tänään julkaisemassaan erityskertomuksessa. EU-varoilla lisättiin pk-yritysten investointihalukkuutta, mutta vaikutettiin melko vähän niiden kilpailukykyyn. Voidaan jopa sanoa, että useimmat tuetut pk-yritykset eivät saaneet kerta kaikkiaan mitään todellista hyötyä EU-tuesta. Tarkastajat kehottavat Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita hyödyntämään EU:n rahoitusta paremmin niin, että rahoitus auttaisi pk-yrityksiä vaikuttavalla tavalla.

Pk-yritykset ovat EU:n talouden tukipilari. Ne antavat työtä lähes kahdelle kolmasosalle (63 prosentille) EU:n työvoimasta ja tuottavat puolet (52 prosenttia) EU:n arvonlisästä. Toisinaan ne kuitenkin joutuvat ponnistelemaan yrittäessään kilpailla suurempien yritysten kanssa. EU:lla on toimintapolitiikkoja, joiden tarkoituksena on tukea pk-yrityksiä. Tukea annetaan varsinkin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR). Kaudella 2014–2020 EAKR:n rahoittamista ohjelmista kohdistettiin pk-yritysten kilpailukykyyn parantamiseen yli 40 miljardia euroa. Kun covid-19-pandemia puhkesi, sen vaikutusten torjumiseksi osoitettiin vielä lisää EU-varoja. EU:n tarkastajat ovat kuitenkin tulleet siihen johtopäätökseen, että EU-tuki ei tehnyt pk-yrityksistä merkittävästi kilpailukykyisempiä.

”Pk-yritykset ovat EU:n talouden selkäranka. Niinpä kun ne aloittavat toimintansa ja pyrkivät kasvamaan, ne tarvitsevat ja ansaitsevat tukea”, sanoo tarkastuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Pietro Russo. ”Euroopan aluekehitysrahaston tuella ei kuitenkaan viime vuosina ole havaittavasti parannettu pk-yritysten yleistä kilpailukykyä. Tämä antaa tietyn aiheen epäillä, onko EU:n toimista tällä osa-alueella hyötyä.”

Eri puolilla EU:ta toimii yli 20 miljoonaa pk-yritystä. EAKR:n oli määrä vuoden 2019 loppuun mennessä antaa suoraa tukea 800 000 pk-yritykselle. EAKR-asetuksessa ei kuitenkaan edellytetty jäsenvaltioilta strategioita siitä, miten niiden pk-yritysten kilpailukykyä lisättäisiin parhaiten. Tämän vuoksi oli vaikeaa varmistaa, että EU-tuki kohdistettaisiin niihin yrityksiin ja osa-alueisiin, joilla oli suurin kasvupotentiaali. EAKR-ohjelmista myönnettiin keskimäärin noin 42 000 euron tuki kutakin pk-edunsaajaa kohti. Luku peittää kuitenkin alleen sen, että jäsenvaltioiden välillä oli huomattavia eroja. Toteutunut rahoituksen määrä hanketta kohti vaihteli Itävallan noin 392 000 eurosta Irlannin alle 1 000 euroon. Kun rahoitus kohdistetaan suurelle määrälle pk-yrityksiä, voi syntyä ongelmia, varoittavat EU:n tarkastajat. Pieniin hankkeisiin nimittäin liittyy riski siitä, että

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

hankkeet eivät saavuta sellaista kriittistä massaa, joka tarvitaan, jotta pk-yritysten kilpailukykyä voitaisiin todella parantaa.

Käytännössä valtaosa EAKR-varoista oli korvamerkitty toimintaan, jossa yksittäiset hankkeet tukivat yksittäisiä pk-yrityksiä. Tarkastuksessa kävi kuitenkin ilmi, että nämä hankkeet tuottivat vain vähän heijastusvaikutuksia, mikä vähensi EU-tuen kokonaisvaikutusta. Joissakin tapauksissa EAKR-rahoitus vaikutti jopa kielteisesti sellaisten pk-yritysten taloudellisiin näkymiin, jotka eivät saaneet tukea mutta jotka kilpailivat samoilla markkinoilla pk-edunsaajien kanssa. Tarkastajat panivat lisäksi merkille, että hankkeet pyrkivät tavallisesti kohdistamaan toimintansa johonkin tiettyyn kilpailukykytekijään. Sen sijaan ne eivät pyrkineet varmistamaan toimintansa vaikuttavuutta tai vastaamaan yritysten tarpeisiin laajemmassa mielessä. Ne eivät esimerkiksi auttaneet yrityksiä löytämään ammattitaitoista työvoimaa tai selviytymään hallinnollisesta rasituksesta, eivätkä ne pyrkineet poistamaan sääntelyyn liittyviä esteitä. Tämän tuloksena jotkin pk-yritykset saivat käyttöönsä merkittäviä resursseja ilman että niiden kilpailukyky kokonaisuutena olisi parantunut, havaitsivat tarkastajat.

Myös muut tekijät heikensivät EU-tuen vaikuttavuutta, sanovat tarkastajat. Esimerkiksi valintamenettelyt olivat yleisesti ottaen liian kunnianhimmottomia, eikä niitä ei ollut suunniteltu niin, että rahoitus menisi kaikkein kilpailukykyisimmille hankkeille. Useimmat ehdotukset, jotka saavuttivat valinnan edellyttämän vähimmäispistemäärän, saivat rahoitusta ilman, että hakemuksia olisi tällöin lainkaan vertailtu tai niiden välillä olisi ollut kilpailua. Sellaisia tekijöitä kuin kilpailukykyyn kestävä kasvu tai markkinoiden laajentaminen ei otettu huomioon, ja innovoinnilla tai tutkimuksella ja kehittämisellä oli vain vähäinen vaikutus päätöksiin. Tästä oli tuloksena se, että EU-varoja ei ensisijaisesti kanavoitu niille pk-yrityksille, jotka olivat lupaavimpia.

Tarkastajat asettavat kyseenalaiseksi myös EU-varojen lisäarvon. He toteavat, että useimmat pk-yritykset olisivat tehneet samanlaiset investoinnit joka tapauksessa, joko julkisen rahoituksen avulla tai ilman sitä. Tarkastajien mukaan tämä vahvistaa seikan, johon tilintarkastustuomioistuin on kiinnittänyt huomiota moneen otteeseen: tämän tyyppiseen EU-tukeen liittyy riski nollavaikutuksesta.

Taustaa

EU:ssa pk-yritykseksi kutsutaan yritystä, jolla on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka vuotuinen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai vuotuinen tase enintään 43 miljoonaa euroa. Euroopan rakenne- ja investointirahastot (ERI-rahastot) ja erityisesti EAKR ovat suurimpien pk-yrityksille rahoitustukea myöntävien EU-ohjelmien joukossa. Kaudella 2014–2020 EAKR:stä rahoitetut ohjelmat osoittivat 54,4 miljardia euroa pk-yrityksiä koskeviin toimenpiteisiin sellaisten erityisten prioriteettien kautta, joita kutsuttiin temaattisiksi tavoitteiksi. Useimmat EAKR:n temaattiset tavoitteet saattoivat lisätä suoraan tai välillisesti pk-yritysten kilpailukykyä. Temaattinen tavoite 3 ”Pk yritysten kilpailukykyyn parantaminen” on EAKR-varojen määrän puolesta rahaston toiseksi suurin temaattinen tavoite. Sille oli kesäkuuhun 2021 mennessä osoitettu 40,3 miljardia euroa EU:n talousarvion yhteensä 201,5 miljardin euron EAKR-määrärahoista. EAKR myöntää kaikkiaan 75 prosenttia pk-yrityksille osoitetusta tuestaan suorana tukena.

Eryiskertomus 08/2022 *Pk yritysten kilpailukykyyn parantamiseen tähtäävä Euroopan aluekehitysrahaston tuki: suunnittelun puutteet vähentävät rahoituksen vaikuttavuutta* on saatavilla tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolla (eca.europa.eu).

Tämän vuoden toukokuussa tilintarkastustuomioistuin julkaisi lisäksi erityiskertomuksen [EU:n ohjelmista, joilla autetaan pk-yrityksiä pääsemään kansainvälisille markkinoille](#).

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle sekä muille kiinnostuneille tahoille, kuten kansallisille parlamenteille, elinkeinoelämän sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille. Valtaosa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetystä suosituksista pannaan täytäntöön.

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547